

**БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ: НОВІ
ВИКЛИКИ ТА СУЧАСНІ РІШЕННЯ В УМОВАХ
ВОЄННОГО І ПОВОЄННОГО ЧАСУ**

НАУКОВІ СТАТТІ, ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

ТА ІНШІ МАТЕРІАЛИ

IV ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ

КОНФЕРЕНЦІЇ

06 березня 2026 року

Тернопіль 2026

УДК 08: 37.014
Б 39

Б 39 Безпечне освітнє середовище: нові виклики та сучасні рішення в умовах воєнного і повоєнного часу : збірник наукових статей, тез доповідей та інших матеріалів ІV Всеукраїнської науково-практичної конференції, 06 березня 2026 р. / Редколегія: О. М. Петровський, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, Т. В. Магера, Ф. І. Полянський, Н. Б. Стрийвус. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2026. 636 с.

У збірнику публікуються наукові статті, тези доповідей та інші матеріали ІV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Безпечне освітнє середовище: нові виклики та сучасні рішення в умовах воєнного і повоєнного часу», проведеної на базі Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти 06 березня 2026 р.

Усі матеріали збірника подаються в редакції авторів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори.

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти
(протокол № 2 від 03.04.2026 р.)*

УДК 08: 37.014

©Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти, 2026

Стрельников В. Ю. Безпечне освітнє середовище як фактор розвитку здоров'язбережувальної компетентності педагогічного працівника.....	с. 237
Титаренко С. А., Лях О. І. Цифрові ресурси психологічної підтримки педагогів і батьків дітей дошкільного віку у кризових ситуаціях.....	с. 242
Хаустова О. В. Самоефективність педагогічного працівника як чинник формування безпечного освітнього середовища.....	с. 248
Цибульський Н. В. Проектно-дослідницька діяльність як засіб професійного становлення майбутнього педагога.....	с. 253

СЕКЦІЯ 3. НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК КОМПОНЕНТ БЕЗПЕКИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Атрощенко Т. О., Васко А.-М. М. Національно-патріотичне виховання майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у контексті освітньої безпеки.....	с. 255
Бабійчук Т. М. Розвиток критичного мислення, або чи може Валер'ян Підмогильний бути національним брендом України?.....	с. 258
Божко О. Я. Національно-патріотичне виховання як компонент безпеки: теорія і практика.....	с. 263
Веренич Л. В. Коледжний музей – осередок національно-патріотичного виховання здобувачів освіти.....	с. 268
Волощук С. В. Національно-патріотичне виховання як стратегічний компонент безпеки: теорія і практика впровадження вікіпроектів в освітній простір.....	с. 271
Заводна Л. М. Духовність і війна: як вистояти у часи важких випробувань.....	с. 275
Капінус Н. О., Коваленко О. В. Цифровізація національно-патріотичного виховання в початковій школі: теоретико-методичний аспект	с. 280
Клімкіна Н. Г. Теоретично-практичне забезпечення національно-патріотичного виховання педагогами в сучасних умовах розвитку освіти.....	с. 288

УДК 37.017.4:378:373.2.011.3-051:37.014

Атрощенко Тетяна Олександрівна,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри дошкільної та
спеціальної освіти Мукачівського
державного університету, м. Мукачево;
Васко Анна-Марія Михайлівна,
здобувачка першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти спеціальності А2
Дошкільна освіта Мукачівського
державного університету, м. Мукачево

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ ОСВІТНЬОЇ БЕЗПЕКИ

В умовах воєнних дій освітня безпека набуває особливої значущості, оскільки визначає здатність закладів дошкільної освіти (Далі – ЗДО) функціонувати стабільно та забезпечувати захист і благополуччя дітей. Вона охоплює не лише питання фізичної безпеки, а й створення ціннісно зорієнтованого освітнього середовища, у межах якого формується моральна стійкість, відповідальність і соціальна зрілість особистості. У цьому контексті національно-патріотичне виховання постає важливим складником освітньої безпеки та змістовною основою професійної підготовки майбутніх вихователів. Опанування відповідних компетентностей дає змогу майбутнім фахівцям дошкільної освіти цілеспрямовано формувати в дітей повагу до рідної культури й історії, почуття відповідальності та навички безпечної взаємодії в дитячому колективі, що в підсумку сприяє цілісному розвитку особистості та становленню громадянської свідомості.

Національно-патріотичне виховання дітей та молоді, згідно із Концепцією національно-патріотичного виховання в системі освіти України, – це комплексна, системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади

та місцевого самоврядування, закладів освіти, сім'ї, громадських об'єднань та благодійних організацій, релігійних організацій та інших інститутів щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави. Найважливішим пріоритетом національно-патріотичного виховання є формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації [2]. Мета національно-патріотичного виховання – становлення самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, формування активної громадянської позиції, утвердження національної ідентичності громадян на основі духовно-моральних цінностей Українського народу, національної самобутності [2]. У документі наголошується, що національно-патріотичне виховання має сприяти єднанню українського народу, зміцненню соціально-економічних, духовних, культурних основ розвитку українського суспільства і держави [2].

Науковці підкреслюють, що національно-патріотичне виховання майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, а також їхня готовність до здійснення національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку мають забезпечуватися протягом усього періоду навчання у закладі вищої освіти. Зміст національно-патріотичного виховання майбутніх фахівців дошкільної освіти доцільно осмислювати крізь призму кількох взаємопов'язаних аспектів: визначення цілей, завдань і напрямів національно-патріотичного виховання; реалізацію професійних функцій педагога в означеному процесі; опанування видами діяльності, що сприяють національно-патріотичному вихованню дітей дошкільного віку; а також посилення

національно-патріотичного компоненту в усіх видах діяльності здобувачів освіти у закладах вищої освіти, зокрема в освітньому процесі, виховній роботі, педагогічній практиці, позааудиторній професійно орієнтованій, науково-дослідній та громадській діяльності [1, с.87].

У межах нашого дослідження слід зазначити, що в Професійному стандарті «Вихователь закладу дошкільної освіти» серед загальних компетентностей виокремлено культурну компетентність, яка передбачає «здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, поважати багатоманітність і мультикультурність у суспільстві, здатність до вираження національної культурної ідентичності та творчого самовираження» [4]. Серед професійних компетентностей (за трудовою дією або групою трудових дій) виділено здоров'язберезувальну компетентність, що полягає у здатності організувати фізично та психологічно безпечне освітнє середовище [4].

Важливо підкреслити, що формування цих компетентностей має будуватися на основі знань про національні традиції, історію та культурні цінності України. Такий підхід сприяє вихованню у майбутніх вихователів усвідомленого ставлення до своєї національної ідентичності, поваги до культурного різноманіття, здатності до морального та етичного вибору, а також формує готовність передавати ці цінності дітям у процесі освітньої діяльності ЗДО.

Отже, освітня безпека – це стан і система умов в освітньому середовищі, які забезпечують фізичну, психологічну, соціальну, інформаційну та ціннісну захищеність усіх учасників освітнього процесу, а також стійкість освіти до внутрішніх і зовнішніх загроз та здатність гарантувати якісне, безперервне й безпечне навчання і виховання. З точки зору освітньої безпеки, національно-патріотичне виховання майбутніх вихователів передбачає не лише сформовану здатність організувати безпечне освітнє середовище ЗДО, а й професійну готовність до національно-патріотичного виховання дітей, формування у них

соціально-громадянської компетентності – «здатності до прояву особистісних якостей, соціальних почуттів, любові до Батьківщини; готовність до посиленої участі в соціальних подіях, що відбуваються в дитячих осередках, громаді, суспільстві та спрямовані на покращення спільного життя» [3]. У такому контексті національно-патріотичне виховання виступає ключовим механізмом формування громадянської свідомості, моральної відповідальності та соціальної згуртованості ще на ранньому етапі життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Зданевич Л.В., Атрощенко Т.О., Фроленкова Н.О. Національно-патріотичне виховання майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у процесі фахової підготовки. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. / [редкол.: А.В. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Одеса : Гельветика, 2023. Вип. 90. С.84–88.
2. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України: наказ МОН України №527 від 6 червня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text>
3. Про затвердження Базового компоненту дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція: наказ МОН України №33 від 12 січня 2021 р. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Vazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
4. Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти»: наказ Мінекономіки України №755-21 від 19 жовтня 2021 р. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>

УДК 377.8.016:821.161.2:371. 333

Бабійчук Тамара Василівна,
кандидат педагогічних наук, викладач-методист Бердичівського педагогічного фахового коледжу, м. Бердичів

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ, або ЧИ МОЖЕ ВАЛЕР'ЯН ПІДМОГИЛЬНИЙ БУТИ НАЦІОНАЛЬНИМ БРЕНДОМ УКРАЇНИ?

Сьогодні українське суспільство як ніколи потребує молодих людей із критичним мисленням. Студенти, які закінчують ЗПФО, повинні бути не тільки добре поінформованими, наприклад, з питань художньої літератури, але й компетентними, тобто вони повинні вміти думати, визнавати власні помилки, переконувати у своїй правоті інших, знаходити відповіді на неочікувані

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>